

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจ และทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคนค้นคน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้ชมรายการคนค้นคน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคนค้นคน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคนค้นคน
4. เพื่อศึกษาทัศนคติ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคนค้นคน
5. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเปิดรับของผู้ชมรายการคนค้นคน
6. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ของผู้ชมรายการ คนค้นคน
7. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ของผู้ชมรายการคนค้นคน
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการเปิดรับ กับทัศนคติ ของผู้ชมรายการคนค้นคน
9. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจ กับทัศนคติ ของผู้ชมรายการคนค้นคน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้การวัดผลการสำรวจเพียงครั้งเดียว (One-shot case study) ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับชม ความพึงพอใจ รวมทั้งทัศนคติ ของผู้ชมที่มีต่อรายการคนค้นคน ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบสอบถามด้วยตนเองโดยวิธีแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และโดยอาศัยผู้ช่วย จากผู้ชมรายการคนค้นคน จำนวน 400 คน

แบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามปลายปิด (Close-ended Question) คำถามปลายเปิด (Open-ended Question) และคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามคัดเลือกรูปแบบตัวอย่าง (screening question) มีจำนวน 1 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ มีจำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การเปิดรับชมสื่อโทรทัศน์โดยทั่ว ๆ ไป มีจำนวน 3 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการ เปิดรับชมรายการคนค้นคน ประกอบด้วย ความถี่ในการเปิดรับชมรายการ และระยะเวลาในการ เปิดรับชมรายการ รวมทั้งคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อมูลประกอบ มีจำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน อย่างไรบ้าง มีจำนวน 21 ข้อ ส่วนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติ ของผู้ชมที่มีต่อรายการคนค้นคน ว่าอยู่ในระดับใด ชอบหรือไม่ชอบ มีจำนวน 16 ข้อ ส่วนที่ 7 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อรายการ

ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างเป็นเวลาประมาณ 1 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ถึง วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2550

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ 2 ส่วนดังนี้

ส่วนแรกใช้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำเสนอเป็นตารางความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการ เปิดรับชม ความพึงพอใจ และทัศนคติ ต่อการเปิดรับชมรายการคนค้นคน

ส่วนที่สองใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งได้แก่ สถิติการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยสำหรับประชากรกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยใช้วิธีทดสอบชนิด LSD (Least Significant Difference) ในการทดสอบ สมมติฐาน ด้วยค่าสถิติระดับนัยสำคัญ 0.05

การวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Version 14 ในการประมวลผลข้อมูล ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะทางประชากรศาสตร์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ามีลักษณะทางประชากรศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. เพศ

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 และเพศชาย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0

2. อายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 27 ปี โดยอายุของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือ 14 ปี และอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุด คือ 60 ปี

3. อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักศึกษามากที่สุดจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคืออาชีพรับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ส่วนพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 อาชีพรับจ้างมีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 และอาชีพอื่นๆ คือ แม่บ้าน พระ อาชีพอิสระ และมัคคุเทศก์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

4. ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ระดับอาชีวศึกษา/ อนุปริญญา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 และระดับประถมศึกษา หรือต่ำกว่า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

5. รายได้

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนีส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 10,313 บาท โดยรายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 1,000 บาท และรายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 62,003 บาท

พฤติกรรมกาารเปิดรับรายการชมสื่อโทรทัศน์ทั่วไป

1. ความถี่ที่เปิดรับชมรายการโทรทัศน์โดยทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้อย่างใหญ่มีการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ทุกวันจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 รองลงมาเปิดรับ 3 - 4 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ถัดมา 5 - 6 วัน ต่อสัปดาห์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 และ 1 - 2 วัน ต่อสัปดาห์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0

2. ระยะเวลาที่เปิดรับชมรายการโทรทัศน์ทั่วไปในแต่ละวัน

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้อย่างใหญ่มีระยะเวลาที่เปิดรับชมรายการโทรทัศน์โดยทั่วไปในแต่ละวัน ส่วนใหญ่จะเปิดรับชม 3 - 4 ชั่วโมงต่อวันมากที่สุด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือ 1 - 2 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ถัดมาคือ มากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0

3. ช่วงเวลาที่เปิดรับชมรายการโทรทัศน์โดยทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้อย่างใหญ่มีช่วงเวลาที่เปิดรับชมโทรทัศน์ คือ 18.01-22.00 น. จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 76.0 รองลงมา คือ หลัง 22.00 น เป็นต้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ถัดมา 05.30 - 12.00 น. จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และ 12.01-18.00 น. จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

พฤติกรรมกาารเปิดรับรายการคนค้นคน

1. ความถี่ที่เปิดรับชมรายการคนค้นคน

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้อย่างใหญ่มีความถี่กาารเปิดรับชมรายการคนค้นคน 2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา 1 ครั้งต่อเดือน จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 ถัดมาคือ 3 ครั้งต่อเดือน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และ 4 ครั้งต่อเดือน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

2. ระยะเวลาที่เปิดรับชมรายการคนค้นคน

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นั้นส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเปิดรับชมรายการคนค้นคน คือ 16 - 30 นาทีต่อครั้ง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาคือ 15 นาทีต่อครั้ง หรือน้อยกว่า จำนวน 74 คน คิดเป็น 18.5 ส่วน 31 - 45 นาทีต่อครั้ง มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และ 46 – 60 นาทีต่อครั้ง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0

3. ลักษณะการเปิดรับชมรายการคนค้นคน

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นั้นส่วนใหญ่มีลักษณะการเปิดรับชมรายการแบบตั้งใจชม แต่เปลี่ยนช่องเมื่อโฆษณา จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมา คือ ชมเรื่อยๆ ตั้งใจบ้างในบางครั้ง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ถัดมา ตั้งใจชมตลอดรายการ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 และ เปิดทิ้งไว้เป็นเพื่อน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

4. การมีส่วนร่วมในรายการคนค้นคน

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นั้นเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง ไม่เคยมีส่วนร่วมในรายการ จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 และ เคยมีส่วนร่วมในรายการ มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2

5. วิธีการมีส่วนร่วมกิจกรรมในรายการคนค้นคน

กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีส่วนร่วมในรายการ จำนวน 25 คนนั้น ส่วนใหญ่มีวิธีการมีส่วนร่วมกิจกรรมของทางรายการโดยการ โทรศัพท์เข้าไป ตีชมรายการ / ร่วมบริจาค จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 รองลงมาคือ เขียนจดหมาย และการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 และวิธีการอื่นๆ เช่น การเข้าร่วมงานของบริษัทที่วิบูลพา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

6. ช่องทางที่ทำให้รู้จักรายการคนค้นคน

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นั้นส่วนใหญ่มีช่องทางที่ทำให้รู้จักรายการคนค้นคน จากการเปิดรับชมโดยบังเอิญ จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ในเครือบริษัท เจ เอส แอล จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 จากคำบอกเล่าของผู้อื่น จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ส่วนทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 และอื่นๆ เช่น การอ่านหนังสือ ศ คน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ความพึงพอใจจากการเปิดรับชมรายการคนค้นคน

จากการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดรับชมรายการคนค้นคน พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.73 ถือว่าอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก

โดยในด้านเนื้อหาของรายการ และด้านรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนในด้านผู้ดำเนินรายการก็อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย 3.91 ส่วนด้านตารางการออกอากาศ อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47

ดังนั้นจึงสามารถจัดลำดับของความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคนมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ มีความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่น่าสนใจ มีความหลากหลาย และมีมุมมองที่หลากหลาย เป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมาคือ เนื้อหาที่น่าสนใจความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนด้วยโอกาส (ยากจน) และลำดับที่สามคือ เนื้อหาที่น่าสนใจที่แฝงไว้ด้วยค่านิยมที่ดี และแบบอย่างทางพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติของคนในสังคม และพิธีกรของรายการ ที่เป็นคนธรรมดา ไม่เป็นคนที่มีชื่อเสียง หรือเป็นดาราดัง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 3.96 และ 3.95 ตามลำดับ

ส่วนลำดับของความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคนที่น้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ด้านเวลาออกอากาศ ของรายการคนค้นคน (22.00 น.) ด้านวันออกอากาศ ของรายการคนค้นคน (วันอังคาร) และ เนื้อหาที่น่าสนใจความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนเพศที่สาม (กระเทย) โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.34 3.35 และ 3.39 ตามลำดับ

ทัศนคติจากการเปิดรับชมรายการคนค้นคน

จากการศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดรับชมรายการคนค้นคน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อรายการคนค้นคน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86

โดยในด้านเนื้อหาของรายการ และด้านรูปแบบการนำเสนอ และด้านผู้ดำเนินรายการ อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดีต่อรายการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11, 3.87 และ 3.81 ตามลำดับ ส่วนด้านตารางการออกอากาศ อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และความคิดเห็นในส่วนแนวโน้มพฤติกรรมในการติดตามชม รายการคนค้นคน ต่อไปนั้น อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือคิดว่าจะติดตามรับชมต่อไป โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

ดังนั้นจึงสามารถสรุปการจัดลำดับของทัศนคติที่ดีต่อรายการคนค้นคนมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ เป็นรายการที่น่าสนใจ รองลงมาคือ เนื้อหาของรายการช่วยให้เกิด ความรู้ และ ประสพการณ์ที่กว้างขึ้น และลำดับที่สามคือ เนื้อหาที่สะท้อนวิถีชีวิตของบุคคล ที่สังคมไม่ให้ความสนใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19, 4.15 และ 4.14 ตามลำดับ

ส่วนลำดับของทัศนคติที่ดีต่อรายการคนค้นคนทีน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ด้านเวลา ออกอากาศ ของรายการคนค้นคน (22.00 น. – 23.00 น.) ด้านวันออกอากาศ ของรายการคนค้นคน (วันอังคาร) และ ด้านความถี่ในการออกอากาศ หรือจำนวนครั้งในการออกอากาศ (4 ครั้ง / เดือน) โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.34, 3.35 และ 3.39 ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มผู้รับชมรายการคนค้นคน ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกัน

*หมายเหตุ : พฤติกรรมการเปิดรับ หมายถึง ความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลาในการเปิดรับชม

สมมติฐานย่อย 1.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคนค้นคน แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.1.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.1.2 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคนค้นคน แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.2.1 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีอายุมาก ก็จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนทีมากขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานย่อย 1.2.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีอายุมาก ก็จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนทีมากขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานย่อย 1.3 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคนค้นคน แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.3.1 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน โดยที่ ประชากรที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน มากกว่า ประชากรที่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา รับราชการ พนักงานเอกชน และอาชีพอื่นๆ หรือ แม่บ้าน พระ อาชีพอิสระ และมัคคุเทศก์ ส่วนประชากรที่มีอาชีพรับจ้าง มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน มากกว่า อาชีพนักเรียน/ นักศึกษา และประชากรที่มีอาชีพพนักงานเอกชน มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน มากกว่า อาชีพนักเรียน/ นักศึกษา

สมมติฐานย่อย 1.3.2 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน โดยที่ ประชากรที่มีอาชีพพนักงานเอกชน มีค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพนักเรียน/ นักศึกษา

สมมติฐานย่อย 1.4 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคนค้นคน แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.4.1 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.4.2 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.5 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคนค้นคน แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 1.5.1 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้มาก ก็มีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่มากขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานย่อย 1.5.2 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้มาก ก็จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่มากขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 2.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 2.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 2.3 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 2.4 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน โดยที่ ประชากรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับอาชีวศึกษา หรืออนุปริญญา ระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนประชากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคนมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

สมมติฐานย่อย 2.5 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 3.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 3.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 3.3 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 3.4 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย 3.5 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน

สมมติฐานย่อย 4.1 ความถี่ในการเปิดรับรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน

สมมติฐานย่อย 4.2 ระยะเวลาในการเปิดรับรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน

สมมติฐานข้อที่ 5 ความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน

ตารางที่ 5.1

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานทางการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
<u>สมมติฐานข้อที่ 1</u> กลุ่มผู้รับชมรายการคนค้นคน ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกัน	
สมมติฐานย่อย 1.1.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัยไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.1.2 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัยไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.2.1 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัยเป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.2.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัยเป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.3.1 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัยเป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.3.2 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัยเป็นจริง

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สมมติฐานทางการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานย่อย 1.4.1 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับชมรายการ คนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.4.2 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีระยะเวลาในการเปิดรับชม รายการคนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.5.1 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีความถี่ ในการเปิดรับชมรายการคนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 1.5.2 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมี ระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการ คนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย เป็นจริง
สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	
สมมติฐานย่อย 2.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความ พึงพอใจต่อรายการคนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 2.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความ พึงพอใจต่อรายการคนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 2.3 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความ พึงพอใจต่อรายการคนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 2.4 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนคั่นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย เป็นจริง

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สมมติฐานทางการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานย่อย 2.5 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
<u>สมมติฐานข้อที่ 3</u> กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	
สมมติฐานย่อย 3.1 ผู้ชมที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 3.2 ผู้ชมที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 3.3 ผู้ชมที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 3.4 ผู้ชมที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 3.5 ผู้ชมที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน	สมมติฐานทางการวิจัย ไม่เป็นจริง
<u>สมมติฐานข้อที่ 4</u> พฤติกรรมการเปิดรับรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน	
สมมติฐานย่อย 4.1 ความถี่ในการเปิดรับรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน	สมมติฐานทางการวิจัย เป็นจริง
สมมติฐานย่อย 4.1 ระยะเวลาในการเปิดรับรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน	สมมติฐานทางการวิจัย เป็นจริง

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สมมติฐานทางการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 5 ความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน	สมมติฐานทางการวิจัยเป็นจริง

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจ และทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคนค้นคน ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาวิจัยผู้ที่เคยชมรายการคนค้นคน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ผู้ชมสัดส่วนของเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเพศหญิงร้อยละ 68 และเพศชายร้อยละ 32 อายุเฉลี่ยของผู้ชมรายการนี้ คือ 27 ปี โดยส่วนใหญ่จะมีอาชีพเป็นนักศึกษา หรือรับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ และมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนคือ 10,000 บาท ซึ่งพิจารณาได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นั้นจะกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หรืออยู่ในวัยกำลังทำงานตอนต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัยที่กำลังต้องการข้อมูลข่าวสาร หรือเนื้อหาสาระ ที่สามารถนำมาประกอบกับการคิด และการตัดสินใจในการทำงานของตนเองในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อใช้ในการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ได้นั้น ก็ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย (target group) ของทางรายการคนค้นคน ที่ระบุเอาไว้ว่า กลุ่มเป้าหมายของรายการนั้นจะเป็น ผู้ใหญ่ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการที่เป็นสาระความรู้มากกว่าความบันเทิง ดังเช่นรายการคนค้นคน ที่เป็นรายการประเภทสารคดี ที่ให้สาระความรู้ มากกว่าความบันเทิง ซึ่ง

สอดคล้องกับการศึกษาของ ลีและบราวน์ (Lee and Brown)¹ ที่ได้ศึกษาถึงการดูโทรทัศน์ เพื่อการใช้และการตอบสนองพบว่า ผู้ใหญ่และนักศึกษาดูโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้ข่าวสารมากขึ้น มากกว่าเหตุผลอื่นๆ วัยรุ่นและวัยเด็กดูโทรทัศน์เพื่อความตื่นเต้น เพื่อฆ่าเวลา และเพราะไม่มีอะไรจะทำ มากกว่าเหตุผลอื่น กล่าวคือ ในวัยที่แตกต่างกัน เหตุผลสำคัญในการดูโทรทัศน์ของแต่ละวัยก็แตกต่างกันหรือให้ความสำคัญไม่เท่ากัน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุในช่วงนี้เป็นวัยผู้ใหญ่ ต้องการสร้างหลักฐานที่มั่นคง ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผู้รับสารในวัยนี้จะมีการเข้าสังคม การพบปะสังสรรค์กับบุคคลอื่นๆ ในแวดวงที่กว้างขึ้น จึงต้องการข้อมูล ข่าวสารที่จะนำไป แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพูดคุยกับบุคคลอื่น นอกจากนี้จากการที่ผู้ชมรายการนั้นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่ ที่อยู่ในช่วงวัยที่กำลังทำงาน มากกว่าเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในวัยกำลังศึกษา ก็เนื่องมาจากการที่รายการนั้นมีวันและเวลาในการออกอากาศที่ไม่สะดวกต่อการรับชม คือ วันอังคาร เวลา 22.00 น. กล่าวคือวันและเวลาดังกล่าวนั้นเป็นวันธรรมดา และเด็กเกินไปต่อการเปิดรับชมโทรทัศน์ของเด็ก เพราะเด็กต้องเตรียมตัวไปโรงเรียนในวันรุ่งขึ้น

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามากกว่าครึ่งนั้น มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 69 และแต่ละวันจะมีระยะเวลาการเปิดรับชม 3 - 4 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 75 จะมีช่วงเวลาที่เปิดรับชมโทรทัศน์ คือ 18.01 - 22.00 น. โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศราวดี ชำนาญกิจ² ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมรายการโทรทัศน์ในเขตกรุงเทพมหานครต่อรายการด้านการเมืองที่เสนอทางสถานีโทรทัศน์ ได้อธิบาย

¹Lee and Brown, อ้างใน บัณฑิต หล่อวิจิตร, “ทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมืองของผู้ชม,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), น. 49.

²อิสราวดี ชำนาญกิจ, “ทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมรายการโทรทัศน์ในเขตกรุงเทพมหานครต่อรายการด้านการเมืองที่เสนอทางสถานีโทรทัศน์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), น. บทคัดย่อ.

ผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมกาเปิดรับว่า ในส่วนการรับชมรายการด้านการเมืองทางโทรทัศน์ ส่วนใหญ่เปิดรับชมรายการโทรทัศน์มากกว่า 4 วันต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาที่เปิดรับชมรายการโทรทัศน์ คือ 18.00 - 21.00 น. และ 21.00 - 24.00 น.

พฤติกรรมกาเปิดรับชมรายการคนคั่นคนของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกาเปิดรับชมรายการคนคั่นคนของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับชมรายการคนคั่นคน ในส่วนของความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนคั่นคน และระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนคั่นคน โดยการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนคั่นคน จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน

ส่วนระยะเวลาที่เปิดรับชมรายการคนคั่นคนนั้น กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งมีระยะเวลาการเปิดรับชมรายการคนคั่นคน 16 - 30 นาทีต่อครั้ง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอธิบายผลได้ว่า พฤติกรรมกาเปิดรับชมรายการคนคั่นคนนั้น ผู้ชมนั้นไม่ได้มีพฤติกรรมการับชมอย่างจดจ่อและต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการที่กลุ่มผู้ชมรายการส่วนใหญ่ เป็นวัยทำงาน ทำให้ไม่มีเวลามากนักในการเปิดรับชมรายการ เนื่องจากวันและเวลาการออกอากาศนั้นเป็นวันอังคาร เวลา 22.00 - 23.00 น. กล่าวคือเป็นวันธรรมดา และดึกสำหรับการรับชม ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งเนื่องจากวันต่อไปนั้นเป็นวันทำงานตามปกติ จึงไม่สามารถนอนดึก หรือรับชมตลอดจนจบรายการได้ และเมื่อพิจารณาถึงคำถามปลายเปิด ซึ่งได้ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอเพิ่มเติมพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเสนอแนะว่า ควรให้เปลี่ยนวันออกอากาศให้เป็นวันศุกร์ วันเสาร์ หรือวันอาทิตย์ และเปลี่ยนเวลาการออกอากาศเป็นตอนกลางวัน หรือให้เป็นเวลา 21.00 - 22.00 น. ทั้งนี้ก็เพื่อให้สะดวกแก่การรับชมรายการ

นอกจากการวัดความถี่ในการเปิดรับชมรายการ และระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการแล้ว ผู้วิจัยได้สอบถามถึงพฤติกรรมอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบด้วย (ซึ่งในส่วนนี้จะไม่นำมาคิดเป็นคะแนนพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อ) โดยลักษณะการเปิดรับชมรายการคนคั่นคน กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 83 มีลักษณะการเปิดรับชมรายการแบบตั้งใจชม แต่เปลี่ยนช่องเมื่อโฆษณา และชมเรื่อยๆ ตั้งใจบ้างในบางครั้ง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากผู้ชมรายการโทรทัศน์นั้นส่วนมากจะไม่ชอบดูโฆษณา รวมไปถึงความทันสมัยของเครื่องรับโทรทัศน์ในปัจจุบันนั้นที่ได้มีการประดิษฐ์รีโมทคอนโทรล เพื่อให้สะดวกสบายในการกดเปลี่ยนช่อง ซึ่งเพิ่มความสะดวกสบาย ง่าย และรวดเร็วในการกดเปลี่ยนช่อง ทำให้เมื่อมีโฆษณา ผู้ชมก็สามารถที่จะกดเปลี่ยนช่องเพื่อไปดูรายการอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงโฆษณาได้ นอกจากนี้พฤติกรรมกา

ชมเรื่อยๆ ตั้งใจบ้างในบางครั้งนั้น อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ชมอาจจะเปิดโทรทัศน์ไว้เพื่อเป็นเพื่อน หรือเพราะฆ่าเวลาเพื่อรอเวลาที่จะเข้านอน ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาในส่วนของ การใช้สื่อของ ผู้รับสาร กาญจนา แก้วเทพ³ ได้อธิบายในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะใช้ สื่อ ได้อธิบายในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะใช้สื่อเพื่อฆ่าเวลา เพื่อปลด ปลดปล่อยทางอารมณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ลีและบราวน์ (Lee and Brown)⁴ ที่ได้ศึกษาถึง การดูโทรทัศน์เพื่อการใช้และการตอบสนองที่ได้ผลการศึกษว่า ผู้ใหญ่ 30 เปอร์เซ็นต์ จะมีเหตุผล ในการดูโทรทัศน์เพื่อฆ่าเวลา เพื่อการพักผ่อน และไม่มีอะไรจะทำ

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในรายการคนค้นคนนั้น เกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน 375 คน หรือคิดเป็น 94 เปอร์เซ็นต์ไม่เคยมีส่วนร่วมในรายการเลย มีเพียง 25 คน เท่านั้น ที่เคยมีส่วนร่วมในรายการ อาจจะเป็นเนื่องมาจาก การนำเสนอของรายการคนค้นคนนั้นผ่านสื่อที่ถือ ว่าเป็น mass media กล่าวคือ สื่อโทรทัศน์นั้นกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ และเข้าถึงประชาชนจำนวน มาก ซึ่งก็ไม่ใช่ทุกคนที่เป็นรับชมรายการแล้วจะมีความสนใจอยากมีส่วนร่วมกับทางรายการ หรือ อาจเนื่องมาจากผู้ชมรายการนั้นเพียงแค่ต้องการจะดูรายการเพื่อให้ผ่อนคลาย ดูเพื่อปลดปล่อย ความเครียด ดูเพื่อฆ่าเวลา ดูเพื่อความเพลิดเพลิน และตอบสนองทางอารมณ์เท่านั้น แต่ไม่ ต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับทางรายการ ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ⁵ ได้อธิบายใน เรื่องเกี่ยวกับประเภทของแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะใช้สื่อ ได้อธิบายในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของ แรงจูงใจ (Motivation) ที่จะใช้สื่อและความพึงพอใจ การได้รับข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำต่างๆ การลดความรู้สึกไม่มั่นใจในตัวเอง การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและโลกกว้าง การหาข้อสนับสนุนมา ตอคำยืนยันที่ตนยึดถืออยู่ การแสวงหาความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งในเรื่องชีวิตของตนเอง (และผู้อื่น) เพื่อจะได้มีประสบการณ์ในการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนอื่น ๆ เพื่อจะได้หาความรู้ พื้นฐานในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน เพื่อจะหากิจกรรมอื่นๆ มาทดแทนการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมแบบ “หัวอกเดียวกัน” หรือมี “เพื่อนร่วมทุกข์สุข” กับคนอื่น เพื่อหลบหนี จากปัญหาและความวิตกกังวลอื่นๆ เพื่อเปิดประตูเข้าไปสู่โลกแห่งจินตนาการ เพื่อฆ่าเวลา เพื่อ ปลดปล่อยทางอารมณ์ และเพื่อหาแบบแผนในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น

³กาญจนา แก้วเทพ, สื่อสารมวลชน ทฤษฎี และแนวทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาลาแดง, 2545), น. 298-299.

⁴เรื่องเดียวกัน.

⁵Lee and Brown, อ้างถึงใน ปัทมาวดี หล่อวิจิตร, “ทัศนคติ การใช้ประโยชน์และ ความพึงพอใจรายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมืองของผู้ชม,” น. 49.

วิธีการมีส่วนร่วมกิจกรรมของทางรายการของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีวิธีการโดยโทรศัพท์เข้าไป ดิชมรายการ / ร่วมบริจาค รองลงมาคือ เขียนจดหมาย และการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) เพราะว่า การโทรศัพท์ หรือการเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นวิธีที่สะดวกสบาย ง่าย และรวดเร็ว กว่าวิธีการอื่นๆ ทำให้ผู้ชมเลือกใช้วิธีนี้ในการมีส่วนร่วมกับทางรายการ

ช่องทางที่ทำให้รู้จักรายการคนค้นคนนั้น กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ร้อยละ 65 จะเปิดรับชมโดยบังเอิญ และฟังจากคำบอกเล่าของผู้อื่น ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า รายการคนค้นคนนั้นเป็นรายการที่ดี สร้างความชอบ และความพึงพอใจให้กับผู้ชมอย่างมาก จนมีการบอกต่อ และเล่าสู่กันฟังปากต่อปาก ทำให้เป็นช่องทางที่ทำให้รู้จักรายการคนค้นคน ซึ่งสอดคล้องกับ เดอเฟลอร์ (Defleur)⁶ ได้กล่าวถึงทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม โดยแสดงให้เห็นว่า ข่าวสารจากสื่อมวลชนจะมีตัวแปรอีกประเภทหนึ่งที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้รับสารกับบุคคลอื่นในสังคม โดยที่ข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับจากสื่อมวลชนมักจะถูกรับรู้หรือตีความโดยมีอิทธิพลของกลุ่มหรือบุคคลในกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ อิทธิพลที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะนี้เรียกว่า “อิทธิพลของบุคคล” (Personal Influence) โดยจะมีทฤษฎีการสื่อสารมวลชนสองทอด (Two-Step Flow of Communication) ที่มีความคิดเห็นต่างๆ จะไหลผ่านสื่อมวลชนไปยัง ผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leader) ก่อน แล้วจึงมีการถ่ายทอดข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นกลุ่มต่างๆ ในสังคมนี้จะก่อให้เกิดเป็นเครือข่าย (Interpersonal network) ขึ้นในการสื่อสารมวลชน

ในการทำงานเดียวกัน ในสังคมของมนุษย์ประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ มากมาย และกลุ่มต่างๆ นั้นก็มีความแตกต่างกันออกไป และมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งมีทิศทางระเบียบและบรรทัดฐานไปคนละทาง เนื่องด้วยความสนใจเฉพาะกลุ่ม กลุ่มแต่ละกลุ่ม ที่ซึ่งผู้บริโภครายงานาที่ จะรวมกลุ่มจะมีบรรทัดฐานของพฤติกรรม ซึ่งทุกคนในกลุ่มต้องทำตามให้สอดคล้องกับกลุ่มในการประพฤติปฏิบัติในแนวเดียวกัน “กลุ่มอ้างอิง” (Reference Group) จึงเป็น “สื่อบุคคล” อีกสื่อหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อของบุคคล ปริณู ลักษณะิตานนท์ ได้ให้

⁶Melvin L. DeFleur, Theories of Mass Communication (New York: David McKay Co., 1966), อ้างถึงใน อัญชลี เรืองฉาย, “การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์สตรีในงานโฆษณาทางโทรทัศน์ และความคิดเห็นต่อการใช้สตรีเป็นผู้แสดงในโฆษณาทางโทรทัศน์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาลัษฏกรกิจบัณฑิตย์, 2546), น. 16.

ความหมายของกลุ่มอ้างอิงไว้ว่า กลุ่มอ้างอิง⁷ เป็นกลุ่มที่มีอำนาจมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นกลุ่มที่มีการแสดงออกในลักษณะเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดฝัน บรรทัดฐาน แหล่งข่าวสารต่างๆ และการจูงใจ กล่าวคือ กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มเพื่อนนักเรียน หรือกลุ่มเพื่อนที่ทำงาน ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในการเป็นผู้นำความคิดเห็นให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในที่สุด

ความพึงพอใจจากการเปิดรับชมรายการคนค้นคนของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดรับชมรายการคนค้นคน พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยเฉลี่ยรวมนั้น ถือว่าอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก

โดยในด้านเนื้อหาของรายการ อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก ผู้ชมรายการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ เนื้อหาที่น่าสนใจ มีความหลากหลาย และมีมุมมองที่หลากหลาย เนื้อหาที่น่าสนใจที่แฝงไว้ด้วยค่านิยมที่ดี และแบบอย่างทางพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติของคนในสังคม เนื้อหารายการที่เป็นเรื่องราวชีวิตของคนชายขอบ หรือคนที่สังคมไม่ให้ความสนใจ หรือให้ความสำคัญ โดยการนำเสนอเนื้อหาของบุคคลที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนด้อยโอกาส (ยากจน) และเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนพิการ (พิการทางร่างกาย) จะได้รับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์ในปัจจุบัน จะชอบดูเรื่องราวที่แปลกใหม่ รวมไปถึงเป็นเรื่องราววิถีชีวิตของคนอื่นที่อาจจะดีกว่าตัวเอง ไม่ว่าจะยากจน หรือพิการ เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองนั้นมีค่า และสุขสบายกว่าคนอื่นๆ อีกหลายคน และอยู่ในสถานะทางสังคมที่ดีกว่า หรืออาจจะกล่าวได้ว่า คนในปัจจุบันพยายามจะเสริมสร้างและให้กำลังใจตนเองว่าชีวิตของตนเองนั้นก็ไม่ได้โชคร้ายที่สุด แต่ยังมีอีกหลายคนที่มีวิถีชีวิตที่โชคร้ายกว่าตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ⁸ ได้อธิบายในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะใช้สื่อ ได้อธิบายในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะใช้สื่อและความพึงพอใจ การได้รับข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำต่างๆ การลดความรู้สึกไม่มั่นใจในตัวเอง การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและโลกกว้าง การหาข้อสนับสนุนมาตอกย้ำค่านิยมที่ตนยึดถืออยู่ การแสวงหาความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งในเรื่องชีวิตของตนเอง (และผู้อื่น) เพื่อจะได้มีประสบการณ์ในการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนอื่นๆ เพื่อจะได้

⁷ปริญญ์ ลักษิตานนท์, จิตวิทยา และพฤติกรรมผู้บริโภค (กรุงเทพมหานคร: ทิปปิง พอยท์, 2544), น. 206.

⁸กาญจนา แก้วเทพ, สื่อสารมวลชนทฤษฎี และแนวทางการศึกษา, น. 298 - 299.

หาความรู้พื้นฐานในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน เพื่อจะหากิจกรรมอื่นๆ มาทดแทนการติดต่อสัมพันธ์กับผู้คน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมแบบ “หัวอกเดียวกัน” หรือมี “เพื่อนร่วมทุกข์สุข” กับคนอื่น เพื่อหลบหนีจากปัญหาและความวิตกกังวลอื่นๆ เพื่อเปิดประตูเข้าไปสู่โลกแห่งจินตนาการ เพื่อฆ่าเวลา เพื่อปลดปล่อยทางอารมณ์ และเพื่อหาแบบแผนในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น

ด้านรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก รูปแบบวิธีการนำเสนอที่แปลกใหม่ และแหวกแนวจากการนำเสนอสารคดีแบบเดิมๆ โดยการผสมผสานระหว่าง เนื้อหาสาระ พร้อมกับความบันเทิง ในแบบ ละครชีวิตจริง (Reality show) ของบุคคล ที่ไม่ได้รับความสนใจของประชาชนส่วนใหญ่ นั่นคือ สารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร (Dramatized documentary) ที่มีการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง และติดตามอย่างใกล้ชิด จึงทำให้รูปแบบการนำเสนอเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ และทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก โดยสอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในการสำรวจประเภทรายการโทรทัศน์ที่ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ที่ชมมากที่สุดในปี พ.ศ. 2546⁹ ที่สรุปไว้ว่า ประชาชนมีความชื่นชอบรายการประเภทบันเทิงมากที่สุด ถึง 28.25 ล้านคน จากจำนวนทั้งหมด 54.73 ล้านคน ดังนั้นเมื่อรูปแบบของรายการคนค้นคน ซึ่งเป็นรายการที่ผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระและความบันเทิงในแบบละครชีวิตจริง จึงทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก

ส่วนในด้านผู้ดำเนินรายการก็อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ผู้ชมรายการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อพิธีกรของรายการ ที่เป็นคนธรรมดา ไม่เป็นคนที่มีชื่อเสียง หรือเป็นดาราดัง และมีวิธีการสนทนากับคนต้นเรื่องอย่างกลมกลืน และเป็นธรรมชาติของพิธีกรมากที่สุด ซึ่งอาจมาจากรายการได้มีการคัดเลือกผู้ดำเนินรายการที่ไม่เหมือนกับรายการประเภทอื่นๆ ทั่วไป เป็นรายการที่ไม่มีดารามาเป็นพิธีกร โดยผู้ดำเนินรายการนั้นจะเป็นคนธรรมดา ไม่เป็นคนที่มีชื่อเสียง หรือเป็นดาราดัง ทำให้เกิดความเหมาะสมกับเนื้อหา และรูปแบบของรายการที่นำเสนอ เพราะเนื่องจากรายการคนค้นคนเป็นรายการสารคดีประเภทสารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร ที่มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของชีวิตของคนธรรมดา และเมื่อมีผู้ดำเนินรายการเป็นคนธรรมดา ไม่เป็นคนที่มีชื่อเสียง หรือเป็นดาราดัง ทำให้การเล่าเรื่อง และการดำเนินเรื่องนั้นดูกลมกลืน และมีความเหมาะสม พร้อมทั้งทำให้เกิดความแปลกใหม่ให้กับรายการโทรทัศน์ของไทย จึงทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจมากในด้านผู้ดำเนินรายการ ซึ่งการมีผู้ดำเนินรายการที่เป็นคนธรรมดา และไม่มี

⁹สำนักงานคณะกรรมการสถิติแห่งชาติ, “การสำรวจประเภทรายการโทรทัศน์ที่ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป รับชมมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2546,” <http://www.portal.nso.go.th/other/Ws_word_context_root/index.jsp>, 5 กรกฎาคม 2549.

ชื่อเสียง ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ชมรายการเกิดความไม่พึงพอใจต่อผู้ดำเนินรายการ โดยสามารถวัดได้จาก หลายๆ รางวัลที่ได้รับจากความนิยมของผู้ชมทางบ้าน เช่นในปี พ.ศ. 2546 รางวัล โทรทัศน์ทองคำ ประเภทผู้ดำเนินรายการดีเด่น จากชมรมส่งเสริมโทรทัศน์ (โทรทัศน์ทองคำ) และ มูลนิธิจางวังสิกุล และรางวัล เทพทอง ประเภท บุคคลดีเด่นด้านวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่ สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ จาก สมาคมนักวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย พระบรมราชูปถัมภ์

ส่วนด้านตารางการออกอากาศ ค่าเฉลี่ยโดยรวมนั้นอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก ในด้านความถี่ในการออกอากาศ และด้านระยะเวลาในการออกอากาศ โดยรายการคนค้นคนนั้นจะมีการออกอากาศ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และมีระยะเวลาการออกอากาศ 1 ชั่วโมง อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รายการคนค้นคน เป็นรายการสารคดี ที่มุ่งให้สาระ ความรู้มากกว่าความบันเทิง ควรจะไม่นำเสนอนานเกินไป ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายกับผู้ชมรายการได้ ดังนั้น รายการคนค้นคนมีระยะเวลาในการออกอากาศ 1 ชั่วโมง ซึ่งก็ถือว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหาและรูปแบบรายการ ที่เป็นรายการสารคดี จึงสร้างความพึงพอใจอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก แต่ในส่วนด้านวันออกอากาศ และ ด้านเวลาออกอากาศนั้น อยู่ในระดับความพึงพอใจปานกลาง อาจจะมาจากวันและเวลาในการออกอากาศของรายการนั้น เป็นวันอังคาร และเวลา 22.00 – 23.00 น. กล่าวคือเป็นวันธรรมดา และดีสำหรับการรับชม รวมถึงกลุ่มผู้ชมรายการส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนทำงานตอนต้น ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งเนื่องจากวันต่อไปนั้นต้องไปทำงาน จึงไม่สามารถนอนดึก หรือรับชมตลอดจนรายการ ซึ่งทำให้เป็นวันและเวลาที่ไม่อำนวยความสะดวกติดตามชมเพราะอาจจะดึกเกินไป และไม่สะดวกต่อการติดตามรับชมรายการ

ทัศนคติจากการเปิดรับชมรายการคนค้นคนของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดรับชมรายการคนค้นคน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อรายการคนค้นคน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดีต่อรายการคนค้นคน

โดยในด้านเนื้อหาของรายการ อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดีต่อรายการ ผู้ชมรายการส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาที่น่าสนใจของรายการว่า เป็นรายการที่น่าสนใจ เนื้อหาของรายการคนค้นคน ช่วยให้เกิด ความรู้ และประสบการณ์ ที่กว้างขึ้น เนื้อหาที่สะท้อนวิถีชีวิตของบุคคล ที่สังคมไม่ให้ความสนใจ สามารถนำพฤติกรรมที่ดีของ บุคคลต่างๆ เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ไปปฏิบัติตาม และข้อมูล และความรู้ที่ได้สามารถนำไปสนทนา หรือบอกต่อไปยังบุคคลอื่นๆ ได้ อาจเป็นเพราะรายการคนค้นคนนั้น มีการนำเสนอเนื้อหาของรายการ

เป็นเรื่องราววิถีชีวิตของคนแปลก และไม่เหมือนกับรายการสารคดีอื่นๆ รวมไปถึงยังแฝงไว้ด้วยพฤติกรรมที่ดีของ บุคคลต่างๆ เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ไปปฏิบัติตามหรืออบรมสั่งสอนลูกหลานได้ รวมไปถึงยังสามารถนำข้อมูล ความรู้ที่ได้จากรายการนำไปเป็นหัวข้อการสนทนากับเพื่อนร่วมงาน หรือคนอื่นๆ ได้ ซึ่งถือได้ว่าภาพรวมของรายการนั้นเป็นรายการที่ดี มีคุณค่า และสร้างสรรค์สังคม ที่มีรางวัลมากมายรับรอง ไม่ว่าจะเป็น รางวัลโทรทัศน์ทองคำ ประเภทรายการส่งเสริมความรู้ดีเด่น ประจำปี 2546 จาก ชมรมส่งเสริมโทรทัศน์ (โทรทัศน์ทองคำ) และมูลนิธิงานวิจัยสังคม รางวัล สตาร์เอนเตอร์เทนเมนต์ อวอร์ด ประเภท รายการสร้างสรรค์สังคมยอดเยี่ยม จากสมาคมนักข่าวบันเทิง รางวัลส่งเสริมสถาบันครอบครัวดีเด่น ประเภทรายการโทรทัศน์ จากสำนักกิจกรรมการสตรีและสถาบันครอบครัว รางวัลผลงานดีเด่นด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติประเภทสื่อมวลชน จากบริษัทแอมเนสตี้แห่งประเทศไทย จำกัด รางวัลสตาร์เอนเตอร์เทนเมนต์ อวอร์ด 2004 ประเภท รายการสร้างสรรค์สังคมยอดเยี่ยม จากสมาคมนักข่าวบันเทิง รางวัลเมขลา ประเภทรายการสารคดียอดเยี่ยม จากสมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย รางวัลเมขลา ประเภทรายการสร้างสรรค์สังคมยอดเยี่ยม สมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย รางวัลสื่อมวลชนดีเด่น ประเภทรางวัลเกียรติยศ จากคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร รางวัลสื่อมวลชนเพื่อเด็กและเยาวชน ประเภทองค์กรที่ทำคุณประโยชน์ต่อเยาวชนจาก สำนักรายการรัฐมนตรี รางวัลเรนโบว์ มีเดีย อวอร์ด 2005 ประเภท สื่อรายการโทรทัศน์และการแสดงยอดเยี่ยม จากองค์กรบางกอกเรนโบว์ และเครือข่ายความหลากหลายทางเพศ รางวัลโล่ห์พระราชทาน ประเภท ผู้ทำคุณประโยชน์ จากโรงพยาบาลศิริราช โดยรางวัลที่ได้รับมาทั้งหมดนั้นก็ยังสามารถสนับสนุนความเป็นรายการที่ดีและมีสารประโยชน์ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีความรู้สึก ความคิดเห็น และทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาของรายการ

ด้านรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดีต่อรายการ โดยส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีกับ รูปแบบดำเนินรายการแบบสารคดีชีวิตดังละคร กล่าวคือ การนำเสนอวิถีชีวิตของบุคคล ที่สังคมไม่ให้ความสนใจ โดยวิธีการติดตามเหมือนเงา และรูปแบบการนำเสนอมีความแปลกใหม่ และน่าสนใจมากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบรายการนั้นมีความแปลกใหม่ และแหวกแนวจากการนำเสนอสารคดีแบบเดิมๆ ที่เคยรับชม และมีรูปแบบการนำเสนอ ที่มีรูปแบบการเล่าเรื่อง ละครชีวิตจริง (Reality show) ของบุคคล ที่มีการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง และติดตามอย่างใกล้ชิด จึงทำให้รูปแบบการนำเสนอเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ และทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อรูปแบบการนำเสนอของรายการนี้

ด้านผู้ดำเนินรายการ อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ดำเนินรายการ โดยเฉพาะการที่ผู้ดำเนินรายการมีความสามารถในการตั้งคำถาม เล่าเรื่อง และดำเนินรายการ

และคุณสมบัติของพิธีกรทั้ง 3 ท่าน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรูปร่างหน้าตา มีความเหมาะสม สามารถอธิบายได้ว่า การคัดเลือกผู้ดำเนินรายการนั้นไม่เหมือนกับรายการประเภทอื่นๆ ทั่วไป เป็นรายการที่ไม่มีดารามาเป็นพิธีกร โดยผู้ดำเนินรายการนั้นจะเป็นคนธรรมดา ไม่เป็นคนที่มีชื่อเสียง หรือเป็นดาราดัง ทำให้เกิดความเหมาะสมกับเนื้อหา และรูปแบบของรายการที่น่าเสนอ เพราะเนื่องจากรายการคนค้นคนเป็นรายการสารคดีประเภทสารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร ที่มีการนำเสนอเนื้อหาของชีวิตของคนธรรมดา และเมื่อมีผู้ดำเนินรายการเป็นคนธรรมดา ไม่เป็นคนที่มีชื่อเสียง หรือเป็นดาราดัง ทำให้การเล่าเรื่อง และการดำเนินเรื่องนั้นดูกลมกลืน และมีความเหมาะสม พร้อมทั้งยังสามารถสร้างความแปลกใหม่ให้กับรายการโทรทัศน์ของไทย ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ดำเนินรายการคนค้นคน โดยในคอลัมน์ สุขสรรค์ วันอาทิตย์ ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ¹⁰ ได้กล่าวว่า “คนค้นคน ค้นตัวตน สุธิพงษ์ ธรรมวุฒิ หนุ่มหน้าเข้ม ผิวคล้ำ วันนี้ไปไหนมาไหนที่มีคนรู้จักทักทาย กลายเป็นอีกคนบันเทิง ที่ผู้ชม รายการโทรทัศน์ติดตาม รอดู และอยากรู้ว่า “คนค้นคน” ในคำคีนนี้ สี่ทุ่มทุกวันอังคาร จะมีเรื่องราวชีวิตของใคร แบบไหนมานำเสนอ” ดังนั้นผู้ชมรายการจึงมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ดำเนินรายการที่มีบุคลิกลักษณะแบบนี้

ด้านตารางการออกอากาศของรายการนั้น ด้านความถี่ในการออกอากาศ อยู่ในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติที่ดี มีเพียงด้านวันออกอากาศ และเวลาออกอากาศ อยู่ในระดับปานกลาง หรือไม่แน่ใจ ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่า จากผลการสำรวจทัศนคติต่อรายการคนค้นคนนั้น ไม่ว่าจะด้านเนื้อหาของรายการ รูปแบบวิธีการนำเสนอของรายการ ผู้ดำเนินรายการ ด้านความถี่ในการออกอากาศล้วนแล้วแต่มีระดับทัศนคติที่ดี หรืออยู่ในระดับเห็นด้วยทั้งหมด มีเพียงแต่วันและเวลาการออกอากาศ ที่ผู้ชมรายการมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง หรือไม่แน่ใจ ซึ่งก็อาจเนื่องมาจากวันและเวลาในการออกอากาศของรายการคนค้นคนนั้น เป็นวันอังคาร และเวลา 22.00 - 23.00 น. กล่าวคือเป็นวันธรรมดา และดีสำหรับการรับชม ทำให้ไม่เหมาะสมต่อการรับชมของประชาชนทุกเพศทุกวัย และเมื่อพิจารณาถึงคำถามปลายเปิด ซึ่งได้ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอเพิ่มเติมแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเสนอแนะว่า ควรปรับเปลี่ยน วัน และเวลาออกอากาศ เนื่องจากวันและเวลาการออกอากาศนั้นเป็นวันอังคาร เวลา 22.00 - 23.00 น. กล่าวคือเป็นวันธรรมดา และดีสำหรับการรับชม ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งเนื่องจากวันต่อไปนั้นต้องไปทำงาน จึงไม่สามารถนอนดึก หรือรับชมตลอดจนจนรายการได้ และเมื่อพิจารณาถึงคำถามปลายเปิด ซึ่งได้ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอเพิ่มเติม

¹⁰“สุขสรรค์ วันอาทิตย์,” ผู้จัดการ (25 มกราคม 2547):5.

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเสนอแนะว่า ควรให้เปลี่ยนวันออกอากาศให้เป็นวันศุกร์ วันเสาร์ หรือวันอาทิตย์ และเปลี่ยนเวลาการออกอากาศเป็นตอนกลางวัน หรือให้เป็นเวลา 21.00-22.00 น. ทั้งนี้ก็เพื่อให้สะดวกแก่การรับชมรายการ

อภิปรายผลการศึกษาในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 กลุ่มผู้รับชมรายการคนคนนั้น ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชม คือ ความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลาในการเปิดรับชมที่ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาของรายการคนคนนั้น นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอมีลักษณะเป็นกลาง ไม่ได้เป็นรายการที่มีเนื้อหาหรือรูปแบบสำหรับเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ สามารถรับชมได้ทุกเพศ ทั้งเพศชาย และเพศหญิง ดังนั้นเพศจึงมีพฤติกรรมการเปิดรับชม ทั้งความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลาในการเปิดรับชม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แมคเลอด และโอคีฟ (Mcleod and O'Keefe)¹¹ ที่พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลการทำนายพฤติกรรมทางการสื่อสาร โดยตัวแปรทางด้านประชากรส่วนใหญ่มักประสบความสำเร็จ เนื่องจาก ตามทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางพฤติกรรมศาสตร์ การสื่อสารของปัจเจกบุคคล เป็นไปตามกลุ่มทางสังคม ที่ตนสังกัดมากกว่า เพศชายและหญิงจึงไม่มีความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมืองยศ จันทรมหา¹² ที่ศึกษาเรื่องความคาดหวัง และความพึงพอใจต่อประโยชน์ จากการชมรายการมันนี่ทอล์ค: ศึกษาเฉพาะผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งศึกษาพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่

¹¹ Jack K. Mcleod and Garrett J. O' Keefe, "The Socialization Perspective and Communication Behavior," in Current Perspective in Mass Communication Research, Edited by Gerald Kline and Philip J. Tichenor (London: Sage Publications, 1972), p. 106.

¹² เมืองยศ จันทรมหา, "ความคาดหวัง และความพึงพอใจต่อประโยชน์ จากการชมรายการมันนี่ทอล์ค: ศึกษาเฉพาะผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), น. บทคัดย่อ.

ในการชมรายการมันนี่ทอล์ค และงานวิจัย ของพัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์¹³ ศึกษาเรื่อง การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้ชมรายการที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน

ประชากรที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชม คือ ความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลาในการเปิดรับชมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่ารายการคนค้นคนนั้น ถือว่าเป็นรายการประเภทสารคดี ที่มุ่งนำเสนอข้อมูล เนื้อหา สาระ ความรู้เป็นหลัก แต่รูปแบบการนำเสนอของรายการที่แปลกใหม่ โดยการผสมผสานระหว่าง เนื้อหาสาระพร้อมกับความบันเทิง ในแบบ ละครชีวิตจริง (Reality show) นั่นคือ สารคดีชีวิตเป็นดังละคร (Dramatized documentary) ที่มีการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง และติดตามอย่างใกล้ชิด จึงทำให้รูปแบบการนำเสนอเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ และการนำเสนอ การเล่าเรื่องราวนั้นคล้ายกับละครโทรทัศน์ทั่วไป ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน กล่าวคือ คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ สามารถรับรู้ เข้าใจ เข้าถึงเรื่องราวที่นำเสนอได้ง่าย และไม่ต้องใช้ระดับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคลมาช่วยในการตัดสินใจเลือกเปิดรับชมรายการแนวสารคดีชีวิตเป็นดังละครนี้ ดังนั้นระดับการศึกษาจึงไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคนค้นคน ซึ่งขัดแย้งกับ โรบินสัน (John P. Robinson)¹⁴ พบว่าระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อและรับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะใช้สื่อและมีระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างกันไป กล่าวคือ กลุ่มคนที่มีความรู้สูงเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านข้อมูล ข่าวสารดี และจะเพิ่มพูนความรู้ทางด้านนี้ของตนให้มากขึ้นโดยใช้สื่อมวลชน โดยสามารถอธิบายได้ว่ารายการคนค้นคนเป็นรายการสารคดีที่แตกต่างจากสารคดีอื่นๆ ที่นำเสนอในปัจจุบัน เนื่องจากมีการนำเสนอเนื้อหาสาระและความรู้ พร้อมกับความบันเทิง โดยการดำเนินเรื่องให้เหมือนกับละคร จึงทำให้คนทุกระดับสามารถรับชมได้ ซึ่งเหมือนกับรายการประเภทวารไรตี้ ที่คนทุกคนสามารถรับชมได้ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า “เป็นรายการที่ใครๆ ก็ดูได้” นั่นเอง

¹³พัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์, “การสำรวจทัศนคติ และพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537), น. บทคัดย่อ.

¹⁴ John P. Robinson, Kline and Tichenor, “Mass Communication and Information Diffusion,” in Current Perspectives in Mass Communication Research (London: Sage Publications, 1972), p. 77.

นอกจากนี้ ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชม คือ ความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลาในการเปิดรับชมที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้จะมีอายุเฉลี่ย 27 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ หรือวัยเริ่มต้นของการทำงาน ซึ่งในวัยนี้ต้องการสร้างหลักฐานที่มั่นคง ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ต้องมีการแข่งขันกับบุคคลอื่นๆ ต้องมีความรู้ในงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และต้องการนำข้อมูลข่าวสารจากรายการไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการเปลี่ยนพฤติกรรมหลายด้านรวมทั้งพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ กล่าวคือ ในวัยเรียน การเปิดรับสื่ออาจจะถูกกำหนดโดย พ่อ แม่ แต่เมื่อพ้นจากสถานภาพเป็นนักเรียน นักศึกษา การเปิดรับสื่อย่อมจะต้องเปลี่ยนไป คือเดิมอาจจะนิยมดูภาพยนตร์หรือรายการบันเทิง เกมโชว์ แต่พอเริ่มทำงานจะมีความต้องการเปิดรับรายการที่เน้นด้านเนื้อหามากขึ้น ดังนั้นการเปิดรับสื่อของบุคคลในวัยนี้จะเน้นด้านเนื้อหา สาระ เพราะผู้รับสารในวัยนี้จะมีการเข้าสังคม การพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น จึงจำเป็นต้องมีข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่จะนำไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพูดคุยกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ลี และบราวน์ (Lee and Brown) ¹⁵ ที่ได้ศึกษาถึงการดูโทรทัศน์ เพื่อการใช้และการตอบสนองพบว่า ผู้ใหญ่และนักศึกษาดูโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้ข่าวสารมากขึ้น มากกว่าเหตุผลอื่นๆ วัยรุ่นและวัยเด็กดูโทรทัศน์เพื่อความตื่นเต้น เพื่อฆ่าเวลา และเพราะไม่มีอะไรจะทำ มากกว่าเหตุผลอื่น กล่าวคือ ในวัยที่แตกต่างกัน เหตุผลสำคัญในการดูโทรทัศน์ของแต่ละวัยก็แตกต่างกันหรือให้ความสำคัญไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมาก คือ ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จะเลือกใช้สื่อเพราะคำนึงถึงความสำคัญของสื่อมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย และกลุ่มที่มีอายุน้อยจะใช้สื่อเพื่อความบันเทิง แต่กลุ่มที่มีอายุมากจะใช้สื่อ เพราะสนใจที่จะรับรู้เรื่องเกี่ยวกับสังคมและความต้องการของตนเอง ดังนั้นรายการประเภทที่ให้สาระความรู้ ข้อมูลข่าวสารนั้น ผู้ใหญ่จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมมากกว่ารายการประเภทอื่นๆ

อาชีพที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชม คือ ความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลาในการเปิดรับชมที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า ประชากรที่มีอาชีพพนักงานเอกชน และอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน มากกว่า ประชากรที่เป็นนักเรียน / นักศึกษา รับราชการ และอาชีพอื่นๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า อาชีพพนักงานเอกชน และประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นอาชีพที่ต้องการข้อมูล ข่าวสาร

¹⁵ Lee and Brown, อ้างถึงใน ปัทมาวดี หล่อวิจิตร, “ทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมืองของผู้ชม,” น. 49.

สาระ ความรู้รอบตัวที่กว้างขวางมากที่สุด เพราะเป็นอาชีพที่มีการแข่งขันสูงในการแสดงศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ เพื่อมิให้เสียเปรียบคู่แข่ง พร้อมกับต้องใช้ข้อมูล ข่าวสารมากเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าถ้าหากรับสารมาก จะทำให้เป็นคนกว้างขวาง และทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แมคเวลล์ และเบคเคอร์ (Maxwell E. McCombs and Lee B. Becker)¹⁶ ที่สรุปได้ว่า มนุษย์ต้องการข่าวสารเพื่อช่วยในการตัดสินใจ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ขนิษฐา เบญจาทิกุล¹⁷ ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการ ใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมต่อรายการสารคดี ศึกษาเฉพาะกรณี รายการหนึ่งในร้อย ที่กล่าวว่า อาชีพที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่างก็มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมและการนำสิ่งที่ได้รับชมจากรายการไปปฏิบัติตาม

รายได้ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชม คือ ความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลาในการเปิดรับชมที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า คนที่มีรายได้มากก็จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการคนค้นคนมากขึ้นด้วย อาจจะเนื่องมาจากคนที่มีรายได้มาก หรือมีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดี โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีระดับการศึกษาที่สูงตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อมีรายได้มาก มีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดี และมีระดับการศึกษาที่สูง ก็จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการที่ให้สาระความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร มากกว่าความบันเทิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลีและบราวน์ (Lee and Brown)¹⁸ ที่พบว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ของผู้ใหญ่ และนักศึกษาจะดูโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้ และเพื่อให้ได้ข่าวสารความรู้มากขึ้น

¹⁶Maxwell E. McComb and Lee B. Beacker. Using Communication Theory (New Jersey: Prince Hall, 1979), อ้างถึงใน มารีญา ไชยเศรษฐ์, “ความคาดหวัง การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ของผู้ชมในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการที่ประเทศไทย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), น. 145.

¹⁷ขนิษฐา เบญจาทิกุล, “ทักษะการ ใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมต่อรายการสารคดี ศึกษาเฉพาะกรณี รายการหนึ่งในร้อย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535), น. บทคัดย่อ.

¹⁸Lee and Brown, อ้างถึงใน ปัทมาวดี หล่อวิจิตร, “ทักษะการ ใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการสนทนา 45 นาที ปัญญาบ้านเมืองของผู้ชม,” น. 49.

สมมติฐานข้อที่ 2 กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่า เพศชายและเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างด้านความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รายการคนค้นคน เป็นรายการที่น่าเสนอสาระความรู้แก่คนทั่วไป ทุกเพศทุกวัย และได้มุ่งนำเสนอเนื้อหาสาระ ความรู้ให้กับเพศใดเพศหนึ่ง ซึ่งไม่เหมือนกับรายการกีฬา ที่จะมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเพศชาย และเพศชายก็จะมี ความพึงพอใจหลังจากรับชมรายการ มากกว่าเพศหญิง ซึ่งในทางตรงกันข้าม รายการเกี่ยวกับความสวยความงาม ก็จะมีกลุ่มเป้าหมายไปที่เพศหญิง และเพศหญิงก็จะมี ความพึงพอใจหลังจากรับชมรายการมากกว่าเพศชาย แต่รายการคนค้นคนนั้น ถือได้ว่าเป็นรายการสารคดีที่น่าเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคน ซึ่งไม่ได้มุ่งเน้นไปเพศใดเพศหนึ่ง ดังนั้นเพศ จึงไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาวดี หล่อวิจิตร¹⁹ ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะคิด การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ รายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมือง ของผู้ชม พบว่าตัวแปรด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

อายุแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า อายุที่แตกต่างกันนั้น ไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รายการคนค้นคนนั้น เป็นรายการประเภทสารคดี ที่มุ่งนำเสนอข้อมูล เนื้อหา สาระความรู้เป็นหลัก แต่รูปแบบการนำเสนอของรายการที่แปลกใหม่ โดยการผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระ พร้อมกับความบันเทิง ในแบบละครชีวิตจริง (Reality show) และการนำเสนอ การเล่าเรื่องราวนั้นคล้ายคลึงกับละครโทรทัศน์ทั่วไป ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน กล่าวคือ คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ สามารถรับรู้ เข้าใจ เข้าถึงเรื่องราวที่น่าเสนอได้ง่าย และเนื้อหานั้นส่วนใหญ่จะมุ่งในการนำเสนอแนวการดำเนินชีวิตที่แฝงไว้ด้วยพฤติกรรมที่ดีของบุคคลต่างๆ เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ไปปฏิบัติตาม ที่ถือได้ว่าเป็นแบบแผนคุณธรรม จริยธรรม ที่น่าจะเป็นแบบอย่างได้ ดังนั้นด้วยเนื้อหาและรูปแบบของรายการจึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่ชมรายการได้ไม่ยากนัก และไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง

¹⁹ปัทมาวดี หล่อวิจิตร, “ทักษะคิด การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมืองของผู้ชม,” น. บทคัดย่อ.

กับงานวิจัยของ ชูศักดิ์ รองสวัสดิ์²⁰ ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเนื้อหาของรายการมองต่างมุม กับทัศนคติ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชม รายการมองต่างมุม ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 พบว่าตัวแปรด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบรายการ เนื้อหา และผู้ดำเนินรายการมองต่างมุม

อาชีพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน นั่นคืออาชีพที่แตกต่างกันนั้น ไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน อธิบายได้ว่า รายการคนค้นคน ถือได้ว่าเป็นรายการสารคดีที่นำเสนอวิถีชีวิตบุคคลที่แปลกใหม่ และไม่ค่อยได้พบเห็นบ่อยนัก และไม่ได้เป็นรายการเฉพาะสาขาอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ดังเช่น รายการเกี่ยวกับการวิเคราะห์เศรษฐกิจ การวิเคราะห์หุ้น ที่จะมุ่งนำเสนอและสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มผู้ทำอาชีพเกี่ยวกับเศรษฐกิจ หรือกลุ่มผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น ดังนั้นอาชีพจึงไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดิมา ปิยะศิริศิลป์²¹ ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ของผู้ชมรายการสายตรงไอทีวี พบว่า อาชีพของผู้ชมรายการสายตรงไอทีวีไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจด้านเนื้อหา และความพึงพอใจโดยรวมของผู้ชมรายการสายตรงไอทีวี

รายได้ แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รายได้ที่แตกต่างกันนั้น ไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า คนที่มีรายได้สูงและคนที่มีรายได้ต่ำนั้น ก็มีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคนเหมือนกัน เนื่องมาจากสมมติฐานในข้อนี้ไม่มีเพียงระดับการศึกษาเท่านั้นที่เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ถ้าหากพิจารณาว่า คนที่มีการศึกษาต่ำแต่มีรายได้สูงก็อาจมีความพึงพอใจต่อรายการที่ไม่มากนัก ในทางตรงกันข้าม คนที่มีระดับการศึกษาสูงแต่อาจมีรายได้ต่ำก็อาจมีความพึงพอใจมากต่อรายการ ดังนั้นรายได้จึงไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจ ซึ่ง

²⁰ชูศักดิ์ รองสวัสดิ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบเนื้อหาของรายการมองต่างมุม กับทัศนคติ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ ของผู้ชมรายการมองต่างมุม ทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), น. บทคัดย่อ.

²¹ธิดิมา ปิยะศิริศิลป์, “ศึกษาพฤติกรรม การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ของผู้ชมรายการสายตรงไอทีวี,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), น. บทคัดย่อ.

สอดคล้องกับการศึกษาของ ธิติมา ปิยะศิริศิลป์²² ศึกษาพฤติกรรม การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ของผู้ชมรายการสายตรงไอทีวี ที่ว่ารายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมของผู้ชมรายการสายตรงไอทีวี

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นที่ว่า ในสมมติฐานข้อนี้มันมีเพียงตัวแปรระดับการศึกษาเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ โดยที่ ประชากรที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับอาชีวศึกษา หรืออนุปริญญา ระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้มีระดับการศึกษาสูงจะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มากกว่าผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รายการคนค้นคนนั้น ถือว่าเป็นรายการประเภทสารคดี ที่มุ่งนำเสนอข้อมูล เนื้อหา สาระ ความรู้ มากกว่าความบันเทิง โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของรายการสารคดีมักจะมีเนื้อหาที่จริงจัง และค่อนข้างหนัก ดังนั้นระดับการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจของบุคคล กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาที่สูง ก็จะสามารถรับรู้รายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นเนื้อหา สาระ ความรู้ มากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับชมรายการคนค้นคนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาสูงก็จะมีพฤติกรรมการเปิดรับชม และมีความพึงพอใจต่อรายการประเภทสารคดีมากกว่ากลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับ ปรมะ สตะเวทิน²³ กล่าวไว้ว่า มีการศึกษาวิจัยหลายเรื่องที่ได้ชี้ได้ว่า การศึกษาของผู้รับสารนั้น ทำให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผู้ที่มีการศึกษาสูง จะยังมีความสนใจในข่าวสารกว้างขวาง แต่ไม่ยอมเชื่ออะไรง่ายๆ จะต้องมีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอจึงจะเชื่อ กล่าวคือ กลุ่มคนที่มีความรู้สูงเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารดี และจะเพิ่มพูนความรู้ทางด้านนี้ของตนให้มากขึ้นโดยใช้สื่อมวลชน โดยอาจสรุปได้ว่า คนมีระดับการศึกษาสูง จะมีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มากกว่าผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งอาจสังเกตได้ว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง ก็จะประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถสูงไปด้วย จึงจำเป็นต้องมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

²² เรื่องเดียวกัน, น. บทคัดย่อ.

²³ ปรมะ สตะเวทิน, หลักนิเทศศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), น. 112-117.

เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เป็นผู้รอบรู้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของสังคม และเพื่อนำข้อมูลไปเป็นแหล่งอ้างอิง และเป็นหัวข้อในการสนทนากับเพื่อนหรือบุคคลอื่นๆ

สมมติฐานข้อที่ 3 กลุ่มผู้รับชม ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ไม่แตกต่างกัน

ลักษณะประชากรศาสตร์นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน หรือความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ นั้น ไม่มีผลต่อทัศนคติต่อรายการ คนค้นคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายการคนค้นคนเป็นรายการสารคดี ที่มีเนื้อหาสาระความรู้ที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม พร้อมแฝงไว้ด้วยพฤติกรรมที่ดีของ บุคคลต่างๆ เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ไปปฏิบัติตาม ซึ่งถือได้ว่าภาพรวมของรายการนั้นถือได้ว่าเป็นรายการที่ดี มีคุณค่า และสร้างสรรค์สังคม รวมไปถึงรายการคนค้นคนนั้น ไม่ได้เป็นรายการเฉพาะ หรือรายการที่มุ่งนำเสนอแก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังเช่นรายการเพลงที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กวัยรุ่น ละครต่างๆ ก็จะมีกลุ่มเป้าหมายเป็นพ่อแม่บ้าน รายการการ์ตูน ก็จะมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก รายการวิเคราะห์ข่าว ก็จะมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ หรือรายการกีฬา ก็จะมีกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย แต่รายการคนค้นคนเป็นรายการสารคดีทั่วไปที่ใครก็สามารถดูได้ ดังนั้นคนทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกระดับการศึกษา จึงมีทัศนคติที่ดีต่อรายการที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งหมดที่กล่าวอ้างข้างต้นจึงส่งผลให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถอธิบายได้ว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ เนาบุตร²⁴ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของสารคดีชุด รอยไทย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 9 ที่มีผลกระทบต่อภาพพจน์ของ ธนาкарศรีนคร ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติว่า ตัวแปรด้าน เพศ อายุ และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อภาพพจน์ของธนาкарศรีนคร และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ปันรสี ทิพย์โกศัย²⁵

²⁴ ณรงค์ เนาบุตร, “ประสิทธิภาพของสารคดีชุด รอยไทย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 9 ที่มีผลกระทบต่อภาพพจน์ของ ธนาкарศรีนคร,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2540), น. บทคัดย่อ.

²⁵ ปันรสี ทิพย์โกศัย, “ทัศนคติและพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสนทนาทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร: รายการมองรัฐสภา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น. บทคัดย่อ.

ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทสนทนาทาง การเมืองของคนกรุงเทพมหานคร : รายการมองรัฐสภา ที่พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ทักษะคิดต่อรายการไม่แตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้ขัดแย้งกับ ประมะ สตะเวทิน²⁶ ที่กล่าวว่า เพศหญิง และเพศชายแตกต่างกันมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทักษะคิด เพราะวัฒนธรรมและ สังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคน 2 เพศไว้แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับทักษะคิด ต่อรายการคนค้นคน

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับชม คือ ความถี่ในการเปิดรับชม และระยะเวลา ในการเปิดรับชมของประชาชน นั้นมีความสัมพันธ์กับทักษะคิดต่อรายการคนค้นคน กล่าวคือ ประชาชนที่มีความถี่ และระยะเวลาในการเปิดรับชมรายการคนค้นคนมาก ก็จะมีทักษะคิดที่ดีต่อ รายการคนค้นคนมากขึ้นไปด้วย และเมื่อมีทักษะคิดที่ดีก็จะได้รับการตอบสนองมากก็จะมี พฤติกรรมการเปิดรับชมมาก ดังนั้น การที่ประชาชนมีความถี่ และระยะเวลาในการเปิดรับชม รายการมากก็จะมีทักษะคิดที่ดีต่อรายการคนค้นคนมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะ เนื้อหาหรือรูปแบบของรายการ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของบุคคลต่างๆ ในสังคม พร้อมแฝงไว้ด้วย พฤติกรรมที่ดีของ บุคคลต่างๆ เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ที่ถือได้ว่าเป็น จริยธรรม ความเชื่อ หรือค่านิยมที่ดีของคนไทยซึ่งถือได้ว่าเป็นรายการที่สร้างสรรค์ เป็นรายการที่ มีคุณค่า อาจจะไปสนับสนุนทักษะคิดที่มีอยู่เดิมของคนไทยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นในแง่มุมมอง การต่อสู้ชีวิต ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และความพอเพียง ที่นำเสนอผ่านวิถีชีวิตของ “คนค้น เรื่อง” ดังนั้น คุณค่า ความสร้างสรรค์ ค่านิยม ความเชื่อ และจริยธรรม ที่ถ่ายทอดออกมาได้อย่าง งดงามของรายการคนค้นคน ทำให้ไปสนับสนุนทักษะคิดที่มีอยู่เดิมของผู้ชม จึงทำให้ประชาชนมี ทักษะคิดที่ดีต่อรายการ ซึ่งสอดคล้องกับ ซิมบาร์โด และลิปปี (P. Zimbardo and M. Leippe)²⁷ ที่ กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลจะมีปฏิกิริยาสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือแนวคิดใดนั้น มาจากระบบทักษะคิด โดยหากบุคคลมีความรู้ ความคิด ความรู้สึกว่า สิ่งใดดีก็จะมีทักษะคิดที่ดีต่อสิ่งนั้น จากนั้นก็จะเกิด เป็นความตั้งใจในพฤติกรรม และมีแนวโน้มในการแสดงออกอย่างเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ยัง

²⁶ ประมะ สตะเวทิน, หลักนิเทศศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 7, น. 112-117.

²⁷ Zimbardo and M. Leippe, The Psychology of Attitude Change and Social Influence (New York: McGraw-Hill, 1991), p. 170.

สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาร์ล อัทคิน (Charlers Atkin)²⁸ ที่กล่าวว่า บุคคลเปิดรับข่าวสารมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะมีความรู้ และทัศนคติที่สอดคล้องมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลของการศึกษาวิจัยของ ปัทมา คงบุญ²⁹ ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปิดรับ ทัศนคติ และความต้องการของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการกรองสถานการณ์ กล่าวว่า ประชาชนจะมีทัศนคติที่ดีต่อรายการ เพราะมีเนื้อหา หรือรูปแบบของรายการอาจจะไปสนับสนุนทัศนคติที่มีอยู่เดิมได้เป็นอย่างดี และการที่มีการเปิดรับข่าวสารมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะมีความรู้และทัศนคติที่สอดคล้องมากขึ้น และพีระ จิระโสภณ³⁰ กล่าวว่า ผู้รับสารจะมีการเลือกสารและแสวงหาข่าวสารตามความต้องการ หรือความคาดหวังที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน ผู้รับสารจะมีการเลือกสารและแสวงหาข่าวสารโดยจะเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจข่าวสารที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความเชื่อ ทัศนคติ ความสนใจที่สนับสนุนความคิดเดิมของตนอยู่เสมอจะรับรู้หรือตีความและเลือกจดจำตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการของตนเอง

สมมติฐานข้อที่ 5 ความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติต่อรายการคนค้นคน

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อรายการคนค้นคน นั้นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน กล่าวคือ ความพึงพอใจของประชาชนต่อรายการคนค้นคน นั้นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคน โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก คือ ประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคน มากเท่าใด ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อรายการคนค้นคนมากขึ้นเท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการคนค้นคนในระดับมีความพึงพอใจมาก ($X = 3.73$) และจากการศึกษาทัศนคติต่อรายการคนค้นคน พบว่าอยู่ในระดับมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อรายการคนค้นคน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยหรือมีทัศนคติที่ดี ($X = 3.86$) ดังนั้น ความพึงพอใจของประชาชนต่อรายการคนค้นคน นั้นมี

²⁸ Atkin L. Charles, New Model For Mass Communication Research (New York: The Free Press, 1973), p. 639.

²⁹ ปัทมา คงบุญ, “การเปิดรับ ทัศนคติ และความต้องการของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการกรองสถานการณ์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), น. บทคัดย่อ.

³⁰ พีระ จิระโสภณ, “ทฤษฎีสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับผู้รับสาร,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร, หน่วยที่ 1 (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531), น. 637.

ความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรายการคนค้นคนที่ตั้งไว้ กล่าวคือเมื่อผู้ชมรายการคนค้นคนมีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอของรายการ ผู้ดำเนินรายการ ตารางการออกอากาศมากเท่าใด ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอของรายการ ผู้ดำเนินรายการ ตารางการออกอากาศมากขึ้นตามไปด้วย กล่าวคือถ้าหากผู้ชมรายการคนค้นคนนั้นมีความพึงพอใจ ความชื่นชอบต่อรายการมาก ไม่ว่าจะชื่นชอบเนื้อหา ชื่นชอบรูปแบบการนำเสนอ ชื่นชอบผู้ดำเนินรายการ หรือชื่นชอบตารางการออกอากาศของรายการ และมีความรู้สึกในทางบวกกับรายการแล้ว ก็จะทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อรายการมากขึ้นไปอีก พร้อมทั้งอาจจะทำให้มีแนวโน้มพฤติกรรมในการที่จะมีส่วนร่วมกับการรายการ หรือติดตามชมต่อไปในอนาคตอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ลูทซ์ (Lutz)³¹ กล่าวคือ หากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจหรือความเชื่อ (Cognition) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในระดับสูงแล้ว ก็จะส่งผลให้มีความรู้สึกชื่นชอบ (Affect) ต่อสิ่งนั้นในระดับสูงด้วย อันจะส่งผลให้เกิดแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรม (Conation) ในลักษณะของการแสดงออกถึงความชื่นชอบต่อสิ่งนั้นในระดับสูงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติเป็นเรื่องของจิตใจ ความเชื่อ ความรู้สึก ความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อตนเอง บุคคลอื่น และต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ปรากฏขึ้นมา ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทัศนคติประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์และแสดงออกตามความรู้สึก คือ ชอบหรือไม่ชอบ พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ และสอดคล้องกับงาน ของ ขนิษฐา เบญจาทิกุล³² ศึกษาวิจัยเรื่อง ทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมต่อรายการสารคดี ศึกษาเฉพาะกรณี รายการหนึ่งนักร้อย พบว่าผู้ชมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการ และมีทัศนคติที่ดีต่อรายการ

³¹ Lutz, R. J., "The role of attitude theory in marketing," in Perspectives in consumer behavior, 4th ed., Edited by H. H. Kassarian and T. S. Robertson (Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1991), pp. 317-339.

³² ขนิษฐา เบญจาทิกุล, "ทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมต่อรายการสารคดี ศึกษาเฉพาะกรณี รายการหนึ่งนักร้อย," น. บทคัดย่อ.

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็นในแต่ละด้าน คือ ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านเนื้อหาของรายการ ด้านรูปแบบการนำเสนอ ด้านผู้ดำเนินรายการ และด้านวันและเวลาการออกอากาศ

ด้านกลุ่มเป้าหมาย

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้รับชมรายการคนค้นคนส่วนใหญ่ มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 27 ปี ซึ่งตรงกับกลุ่มเป้าหมายของทางรายการคนค้นคน ที่กำหนดไว้คือ ตั้งแต่อายุ 20 ปีขึ้นไป แต่ในกลุ่มตัวอย่างการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีผู้ชมจำนวน 71 คน ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 18 เปอร์เซนต์ ซึ่งถือได้ว่ามีจำนวนมากเช่นเดียวกันที่สนใจชมรายการสารคดีประเภทนี้ ดังนั้น ทางรายการจึงควรจะขยายฐานกลุ่มผู้รับชมให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยอาจจะพิจารณาการผลิตรายการสารคดีรายการใหม่ที่มีเนื้อหาสาระความรู้ เพื่อมุ่งกลุ่มเป้าหมายไปยังกลุ่มผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และยังเพื่อส่งผลให้บริษัททีวีบูรพาเป็นที่ชื่นชอบ รู้จัก และมีความนิยมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือ เพื่อให้บริษัททีวีบูรพา ได้มีการผลิตรายการสารคดีเพื่อส่งเสริมความรู้ และสร้างสรรค์สังคม เพื่อให้เหมาะสมกับเยาวชน และคนทั่วไป ตามอุดมการณ์ของคณะผู้ผลิตรายการของ บริษัท ทีวีบูรพา ที่ว่า “งานของทีวีบูรพาไม่ได้มีความหมายแค่ การจับจองพื้นที่ในจอโทรทัศน์มาเป็นสัมปทานในการทำมาหากิน เป้าหมายสูงสุดไม่ใช่เรื่องของการแสวงหากำไร หากแต่มันคือจุดบรรจบของความคิด ความเชื่อในการมีชีวิต ความเป็นจริงของงานอาชีพ กับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สื่อควรจะมีต่อสังคม”

ด้านเนื้อหาของรายการ

สำหรับรายการคนค้นคน นั้นจะเป็นรายการโทรทัศน์แนวสารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร (Dramatized Documentary) โดยมีรูปแบบการนำเสนอเป็น สารคดีชีวิต ที่นำเสนอวิถีทางการดำเนินชีวิตของคนบางกลุ่ม ในสังคมไทย พร้อมกับมีเนื้อหาที่แฝงไว้ด้วยค่านิยมที่ดี แง่คิด วิธีการดำเนินชีวิต และแบบอย่างทางพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติของคนในสังคมเอาไว้ โดยในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้ชมจะชอบเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนด้อยโอกาส (ยากจน) และเนื้อหาที่นำเสนอความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนพิการ (พิการทางร่างกาย) มากที่สุด ซึ่งก็สามารถอธิบายได้ว่ากลุ่ม

ผู้ชมรายการนั้นมีความชื่นชอบเนื้อหาทางด้านนี้ ดังนั้นรายการก็ควรที่จะพยายามการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับคนด้อยโอกาส หรือคนพิการให้มากกว่าเนื้อหาที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตอื่นๆ เช่น “คนต้นเรื่อง” ที่เป็นคนชายขอบ คนแหกคอก คับบัว เด็ก สตรี คนชรา และคนเล็กๆ ที่สังคมหลงลืม แต่ก็อาจจะเพิ่มในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือประสบความสำเร็จในชีวิตบ้างในบางครั้ง โดยมีข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่ต้องการจะให้เพิ่มเนื้อหาสาระในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยที่ไม่ต้องเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงก็ได้ เพื่อจะนำวิถีชีวิตหรือวิธีการที่ประสบความสำเร็จในชีวิตนำมาปรับใช้ และเป็นตัวอย่างในการใช้ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างก็ยังมีความเห็นว่า ควรจะมีการติดตามความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของ คนต้นเรื่อง ที่ได้นำเสนอไปแล้ว ว่ามีความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง เหมือนเดิมหรือดีขึ้นกว่าเดิมอย่างไร หรือยังต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนจากสังคมอีกหรือไม่ เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบ เนื่องจากมีผู้ชมรายการบางท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมบริจาค และต้องการจะทราบถึงวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องนั้นๆ

ด้านรูปแบบการนำเสนอ

โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอของทางรายการที่มีรูปแบบการนำเสนอแบบสารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร (Dramatized documentary) โดยรูปแบบรายการที่ไม่ได้เพียงแค่การนั่งสนทนาอยู่ในห้องถ่ายทำ หรือสัมภาษณ์เพียงผิวเผิน แต่ทว่าตามติดเสมือนเงา นอนไหนนอนนั้น ถึงไหนถึงกัน บวกกับการบอกเล่าผ่านมุมมองและการค้นหาแง่มุมชีวิตที่ลึกซึ้งกินใจ และแฝงไปด้วยบทเรียนชีวิต โดยมีข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่ต้องการจะให้รูปแบบการนำเสนอของรายการ ควรจะนำเสนอวิถีชีวิตของคนต้นเรื่องแต่ละคนใน 1 -2 ตอน ก็เพียงพอแล้ว โดยให้เหตุผลว่าหากนำเสนอหลายตอนนั้น จะทำให้ดูยืดเยื้อและยาวเกินไป ทำให้ไม่สะดวกในการรับชม เนื่องจากอาจจะไม่ได้มีการรับชมทุกสัปดาห์ของเดือน โดยสนับสนุนด้วยผลของการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นี้ส่วนใหญ่มีความถี่ในการเปิดรับชมรายการคนค้นคน เฉลี่ยแล้วจะมีการเปิดรับชม จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน ซึ่งทางรายการควรจะนำเสนอ วิถีชีวิตของคนต้นเรื่อง ให้กระชับ และรวบรัด เพื่อให้ผู้รับชมรายการสามารถปะติดปะต่อเรื่องราวของคนต้นเรื่องแต่ละคนให้เข้าใจ และต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรให้มีการโหวตให้คะแนน หรือมีการลงคะแนนเลือกกว่า คนต้นเรื่อง คนใด ที่ได้รับความนิยม และได้รับความสนใจมากที่สุด ในแต่ละเดือน หรือในแต่ละ 3 เดือน นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะให้ทางรายการมีการเขียนคำบรรยายภาษาอังกฤษ (Sub Title) เพื่อให้คนที่เป็นชาวต่างชาติ สามารถรับชม และมีส่วนร่วม

ในการช่วยเหลือ และบริจาค นอกจากนี้ ทางรายการควรจะให้ความสำคัญต่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์รายการ เนื่องจากผลการสำรวจเกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของทางผู้ผลิต ผ่านช่องทาง การประชาสัมพันธ์ในเครือบริษัท เจ เอส แอล หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และทางอินเทอร์เน็ตนั้น มีเพียง 34 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารของรายการคนค้นคนของผู้ชม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการโฆษณาและประชาสัมพันธ์รายการของทางผู้ผลิตนั้น ยังไม่เพียงพอและไม่เข้าถึงกลุ่มผู้ชมมากนัก ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคหนึ่งที่ทางผู้ผลิตต้องให้ความสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ทางผู้ผลิตของรายการนั้นควรจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้รายการนั้นเป็นที่รู้จักมากขึ้นกว่าเดิม

ด้านผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการ หรือพิธีกรนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดหาผู้ดำเนินรายการที่มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนต้นเรื่อง แต่ละคนได้ดี มีความรู้และความสามารถในการดำเนินรายการ การเล่าเรื่องที่ดี และมีลักษณะ และรูปร่างหน้าตาที่เหมาะสมกับการเล่าเรื่อง กล่าวคือ ดูกระฉับกระเฉง และคล่องตัว ในการติดตาม ถ่ายทำและนำเสนอ วิถีชีวิตของคนต้นเรื่อง โดยกลุ่มตัวอย่างบางคนได้ให้ข้อเสนอแนะในการแต่งกายของพิธีกรว่า ควรจะไม่สวมหมวก แว่นตาดำ และสวมกางเกงขาสั้น ซึ่งจะให้ความรู้สึกที่ไม่ค่อยจะสุภาพมากนัก หรือรู้สึกที่ไม่ค่อยจะให้เกิดจินตนาการเท่าใดนัก และมีการเสนอให้เพิ่มจำนวนผู้ดำเนินรายการที่เป็นผู้หญิง เพื่อให้เหมาะสมกับ คนต้นเรื่อง มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้ดำเนินรายการคนค้นคนทั้ง 3 คน เป็นผู้ชายทั้งหมด จึงควรมีผู้ดำเนินรายการเป็นผู้หญิงด้วย

ในด้านการพูด และการเล่าเรื่องนั้น กลุ่มตัวอย่างบางคนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเน้นคำพูด อักษร ให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยให้ชัดเจนกว่านี้ และควรจะใช้คำพูดที่สื่อความหมายให้เข้าใจได้ง่ายๆ เนื่องจากมีการใช้คำพูดที่สวยงามมากเกินไป จึงทำให้คนในระดับชาวบ้าน หรือรากแก้วเข้าใจได้ยาก ดังนั้น จึงควรที่จะพูดในภาษาที่ง่าย ๆ และสื่อความหมายได้ดี เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ด้านวันและเวลาการออกอากาศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะให้มีการเปลี่ยนวันและเวลาการออกอากาศของทางรายการให้เหมาะสม โดยส่วนใหญ่เสนอแนะให้วันออกอากาศควรเป็นวันศุกร์ วันเสาร์ หรือ

วันอาทิตย์ โดยให้เหตุผลว่า สะดวกต่อการรับชม เนื่องจากเป็นวันที่สามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้ดีที่สุด ส่วนเวลาออกอากาศนั้นควรเป็นเวลา 21.30 น. หรือจบก่อน 23.00 น. เนื่องจากเหมาะสม และสะดวกต่อการรับชม เพราะเป็นเวลาที่ไม่วุ่นวายเกินไป และเด็กและเยาวชนสามารถรับชมได้ ซึ่งจะเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายให้เพิ่มมากขึ้น และกว้างขวางขึ้น เพราะเนื่องจากรายการคนค้นคน เป็นรายการสารคดี ที่ให้สาระและประโยชน์ พร้อมกับมีเนื้อหาที่แฝงไว้ด้วยค่านิยมที่ดี แง่คิด วิธีการดำเนินชีวิต และแบบอย่างทางพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติของคนในสังคมเอาไว้ นอกจากนี้จะได้ให้เด็กและเยาวชนนำเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดี ของคนต้นเรื่องนำไปปฏิบัติ เช่น ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความเพียรพยายาม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังนั้นจึงควรมีการปรับเปลี่ยนวันและเวลาให้เหมาะสมเพื่อให้ เด็กและเยาวชนสามารถรับชมด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เท่านั้น แต่เนื่องด้วย รายการคนค้นคนนั้น ออกอากาศครอบคลุมทั่วประเทศ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่การออกอากาศของรายการ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างครบถ้วน และเพื่อสามารถอธิบายได้ถึงความแตกต่างของพฤติกรรม การเปิดรับชม ความพึงพอใจ และทัศนคติของคนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ลึกซึ้งกว่าเดิม
2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะศึกษาเชิงลึกในเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็น ความพึงพอใจ และความต้องการ ต่อรายการแนวสารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร (Dramatized Documentary) เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และการผลิตรายการสารคดีแนวสารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร ให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และมีการผลิตรายการสารคดีเพิ่มมากขึ้นกว่าปัจจุบัน
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับรายการสารคดีอื่นๆ ที่นำเสนอในประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่าง ระหว่างรายการสารคดีแนวสารคดีชีวิตเป็นดั่งละคร (Dramatized Documentary) กับรายการสารคดีอื่นๆ
4. ควรมีการติดตามและประเมินผลรายการคนค้นคน อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงรายการให้มีคุณภาพและตรงต่อความต้องการของผู้ฟังมากยิ่งขึ้น